tanulmány

Vadon élő állatok belterületi megjelenésének hatósági és társadalmi kezelése: Koncepciótanulmány egy integrált közigazgatási modell kialakítására[*]

Czékmann Zsolt[**] – Cseh-Zelina Gergely[***] – Czibrik Eszter[****] – Ritó Evelin[*****] – Szabó Balázs[******]

A tanulmány a belterületi vadmegjelenés egyre súlyosbodó társadalmi és közigazgatási problematikáját elemzi, amelyet az urbanizáció, az élőhelyek beszűkülése és a klímaváltozás is erősít. Feltárja a korábbi szabályozási anomáliákat és az ex lex helyzeteket, majd részletesen vizsgálja a 2026-os jogszabályváltozásokat, amelyek a polgármesterre telepítik a beavatkozási kötelezettséget. A kutatás egy integrált, hálózatos kockázatkezelési modellt dolgoz ki, amely a jogi, igazgatási és technológiai (AI-alapú) eszközök összehangolt alkalmazásával biztosítja az eredményes és prevenciós szemléletű fellépést.
Kulcsszavak: belterületi vadmegjelenés, közigazgatási kockázatkezelés, polgármesteri hatáskör, mesterséges intelligencia

Official and Social Management of the Occurrence of Wild Animals in Urban Areas: A Conceptual Study on the Development of an Integrated Public Administration Model
The study examines the increasingly complex social and administrative challenge of wildlife appearing in urban areas, driven by urbanisation, habitat fragmentation and climate change. It highlights the shortcomings and regulatory gaps of earlier frameworks, including ex lex situations, and analyses the 2026 legislative reform that assigns intervention responsibility to mayors. The research proposes an integrated, network-based risk management model that combines legal, administrative and technological (AI-based) tools to enable effective intervention and a shift towards preventive governance.

[*] *Készült az RRF-2.3.1-21-2022-00013 azonosítószámú "Társadalmi Innovációs Nemzeti Laboratórium" elnevezésű projektben, Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervének keretében, az Európai Unió Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközének támogatásával.*
[**] Egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék.
[***] Egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék.
[****] Egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék.
[*****] Egyetemi tanársegéd, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék.
[******] Egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Közigazgatási Jogi Tanszék. TINLAB kutatási csoportvezető.

Keywords: urban wildlife presence, administrative risk management, mayoral competence, artificial intelligence

https://doi.org/10.32980/MJSz.2026.2.7

1. A kutatás társadalmi és igazgatási kontextusa

A huszonegyedik század urbanizációs folyamatai, az emberi populáció infrastrukturális terjeszkedése, a természetes élőhelyek fragmentációja, valamint a globális klímaváltozás együttesen alapjaiban alakították át a vadvilág és a modern társadalom évszázados kapcsolatrendszerét. A globalizáció és a városiasodás következtében a társadalom egyre inkább eltávolodott a természetes környezettől, miközben az ökológiai láncok felborulása és az élettér zsugorodása miatt a vadon élő állatok – kiemelten a vaddisznók, rókák, nyestek, valamint a fokozottan védett nagyragadozók, mint a barnamedve és a szürke farkas – egyre nagyobb gyakorisággal jelennek meg a sűrűn lakott települések belterületein.[1] Ez a jelenség napjainkra a puszta esztétikai vagy pszichológiai konfliktushelyzetek kialakulásán túlmutatva komoly vagyoni károkat (gépjárművek és ingatlanok rongálódása), közlekedésbiztonsági fenyegetéseket, szélsőséges esetekben pedig életveszélyes személyi sérüléseket is generál.

A tudományos diskurzus és a jogalkalmazói gyakorlat számára a legfőbb nehézséget az okozza, hogy a belterületi vadmegjelenés már rég nem csupán vadbiológiai vagy állatvédelmi kérdés, hanem kőkemény közigazgatási, jogi és közbiztonsági probléma, amelyre a hazai szabályozási környezet évtizedeken át nem tudott adekvát válaszokat adni. A hagyományos vadászati jog és a közigazgatási jog határvonalai a települések belterületén elmosódnak, ami hatásköri kollíziókat, intézményi felelősségi vákuumot és egyfajta törvényen kívüli (ex lex) állapotot eredményezett a helyi igazgatásban. A társadalom eközben azonnali, szakszerű és biztonságos beavatkozást vár el az állami és önkormányzati szervektől, miközben a városi lakosság sok esetben nem rendelkezik a megfelelő prevenciós ismeretekkel az ilyen típusú interakciók kezelésére.

Jelen koncepciótanulmány az RRF-2.3.1-21-2022-00013 azonosítószámú „Társadalmi Innovációs Nemzeti Laboratórium” (TINLAB) elnevezésű projekt keretében megvalósult kutatás eredményeit szintetizálja, a kutatás során keletkezett és publikált anyagokon alapul[2]. Célja egy olyan átfogó, elméletileg megalapozott és

[1] Lásd többek között: Nyhus, J. Philip: Human–Wildlife Conflict and Coexistence, *Annual Review of Environment and Resources,* 41 (2016), 143–171. https://doi.org/10.1146/annurev-environ-110615-085634; Prónay Kristóf – Nagy Eszter – Tari Tamás: Lakott-területi vadmegjelenésekből adódó konfliktusok jellemzői Budapest IV. kerületében. in: *Erdészeti Tudományos Konferencia* (szerk.: Czimber, Kornél), Sopron, Soproni Egyetem Kiadó, 2022, 311- 316. o.; Nagy Eszter – Zám Izabella: Vadfajok lakott-területi előfordulása Sopronban. in: *Erdészeti Tudományos Konferencia Kiadványa 2024* (szerk.: Czimber Kornél - Vágvölgyi Andrea - Kovács, Gábor), Sopron, Soproni Egyetemi Kiadó, 2025, 265-271. o.

[2] Czibrik Eszter – Cseh-Zelina Gergely: A belterületi vadmegjelenés problémáinak lehetséges kezelési megoldásai. *Jegyző és Közigazgatás*, 26 (2024) 2., 10–14. o.; Czékmann Zsolt – Cseh-Zelina Gergely – Czibrik Eszter – Ritó Evelin – Szabó Balázs: Medve a kertek alatt, avagy a vadállatok belterületi megjelenésének vizsgálata a társadalmi konfliktusok szempontjából. *KözigazgatásTudomány*, 5 (2025)

a gyakorlatban is implementálható közigazgatási megoldási modell felvázolása, amely a közigazgatás-tudományi, jogi, vadgazdálkodási, természetvédelmi, állatvédelmi, közegészségügyi, rendészeti és társadalmi konfliktuskezelési szempontokat integrálva ad választ erre a multidiszciplináris kihívásra.

2. Problémafelvetés és kutatási cél

A kutatás kiindulópontját az a problémafelvetés adja, hogy a vadon élő állatok belterületi megjelenésének kezelésében a magyar jogrendszer korábban csak részleges, töredezett, bürokratikus és sokszor életszerűtlen válaszokat tudott adni, ami a helyi hatóságokat eszköztelenné tette a lakosság védelmében. Míg az erdei környezetben a vadgazdálkodási szabályok tiszták, a települési térben az állam, az önkormányzat és a vadásztársaságok közötti felelősségi viszonyok tisztázatlanok maradtak, egészen a közelmúltban bekövetkezett normatív paradigmaváltásig.

A tanulmány kutatási célja annak bizonyítása, hogy a belterületi vadmegjelenés a közigazgatási kormányzás oldaláról elsősorban egy hálózatosított kockázati kormányzási kérdéskör, amely megköveteli a gyors reagálást, az ex ante megelőzést, valamint a technológiai innovációk (képfeldolgozás, mesterséges intelligencia) beemelését a hatósági eljárásrendbe. A kutatás fókuszában olyan alapvető kérdések tisztázása áll, mint a beavatkozási hatáskörök pontos elhatárolása védett és vadászható fajok esetén, a 2026. január 1-jével hatályba lépő új szabályozási környezet által biztosított lehetőségek feltárása, a kártérítési és intézkedési felelősség kógens megállapítása, valamint a társadalmi hatások és a lakossági kommunikáció anomáliáinak feloldása.

3. A közigazgatási beavatkozás jogi akadályai, avagy a vadászterület dichotómiája

A konfliktus jogi és igazgatási természetének megértéséhez a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) alapfogalmait kell vizsgálni. A magyar jog szerint a vad az állam tulajdonában van, azonban a vadászati jog, mint vagyonértékű jog, a földtulajdonosokat illeti meg, akik azt jellemzően a vadásztársaságoknak adják haszonbérbe. A szabályozás logikai alapproblémája a vadászterület fogalmi meghatározásában rejlik, ugyanis a Vtv. 8. § (2) bekezdés a) pontja egyértelműen

1., 18–29. o.; Cseh-Zelina Gergely – Czibrik Eszter: Management of the complex problems caused by urbanizing wild animals by authorities and local governments. *Multidiszciplináris Tudományok: A Miskolci Egyetem Közleménye*, 13 (2023) 3., 47–56. o.; Cseh-Zelina Gergely – Czibrik Eszter: Önkormányzati közszolgáltatások elméleti és gyakorlati aspektusai. *KözigazgatásTudomány*, 3 (2023) 1., 203–214. o.; Szabó Balázs: The brown bear is not a toy the examination and management of social conflict caused by the appearance of wild animals in rural areas. *Curentul Juridic,* 102 (2025) 3., 52–60. o.; Szabó, Balázs: Sick fox in the city, or public health problems related to the appearance of wild animals in urban areas in Hungary – from an administrative perspective. in: Jogi kihívások és válaszok a XXI. században 4. (szerk.: Varga Zoltán), Miskolc, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2025, 335-341. o.

rögzíti, hogy a település közigazgatási belterülete nem minősül vadászterületnek.

Ebből a látszólag adminisztratív területi lehatárolásból a gyakorlatban bénító jogdogmatikai következmények fakadtak. Mivel a belterület nem minősül vadászterületnek, ott a klasszikus értelemben vett vadászati tevékenység nem folytatható. Ez a hatósági vákuum tette szükségessé a probléma differenciált megközelítését aszerint, hogy a felbukkanó állat a természetvédelmi jogszabályok alapján védett fajnak, vagy a vadászati jogszabályok alapján vadászható fajnak minősül-e.

3.1. A védett és fokozottan védett fajok kezelése. Különösen az északkelet-magyarországi régióban (például a Bükkben, a Sajó-völgyében és Miskolc peremkerületeiben) vált egyre gyakoribbá a fokozottan védett nagyragadozók – elsősorban a barnamedve és a szürke farkas, ritkábban a hiúz – lakott területi megjelenése. Míg Magyarországon ezek a találkozások eddig elsősorban társadalmi riadalmat okoztak, a szomszédos országok (például Szlovákia, Románia) statisztikái tragikusan igazolják, hogy ezen interakciók akár halálos kimenetelűek is lehetnek.

Amennyiben védett vagy fokozottan védett fajok egyedei lépnek a belterületre, az eljárásrend tisztább, mint a vadászható fajok esetében. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) rendelkezései alapján a cselekvési és beavatkozási jogosultság kizárólag a természetvédelmi szerveket, azaz a Nemzeti Park Igazgatóságokat (a továbbiakban: NPI) és a Természetvédelmi Őrszolgálatot illeti meg. A letális beavatkozás szigorúan tilos, a cél az állat életben tartása és természetes élőhelyére való visszajuttatása, kivéve azokat a legszélsőségesebb, extrém eseteket, amikor az állat közvetlen, más módon el nem hárítható életveszélyt jelent a lakosságra. Ezt a szigorú megközelítést az Európai Unió Élőhelyvédelmi Irányelve (Habitats Directive) is megerősíti, amely a szigorú védelmi rendszertől való eltérést csak nagyon szűk, kényszerítő közérdek (pl. közbiztonság) esetén teszi lehetővé.[3]

A beavatkozás gyakorlati metodikája az interdiszciplináris hálózatosodásra épül. A lokalizáció során az NPI munkáját a rendőrség (gyakran drónokkal és hőkamerákkal), a közterület-felügyelet, a mezőőrség és a helyismerettel rendelkező hivatásos vadászok segítik. A fizikai beavatkozás jellemzően altatólövedékes fegyverrel történik, amelynek használata a Vtv. 67. § (4) bekezdése és a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vtv. vhr.) 60. §-a alapján szigorú adminisztratív kontroll alatt áll: alkalmazása a vármegyei kormányhivatal agrárügyi főosztályának előzetes, teljes eljárásban kiadott engedélyéhez kötött.

3.2. Vadászható vadfajok belterületi megjelenése indukálta az átmenetet a bürokráciából az operatív modellbe. A közigazgatási apparátus számára a legnagyobb terhet a vadászható nagyvadak (vaddisznó, őz) és a lakossági ingatlanokban komoly rágáskárokat okozó apróvadak (nyest, róka) jelentették. A szabályozás 2026 előtti és utáni állapota közötti különbségtétel kulcsfontosságú a modern közigazgatási modell megértéséhez.

[3] A TANÁCS 92/43/EGK IRÁNYELVE (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről 6. cikk (4) bek.

3.3. A 2026 előtti szabályozás és az ex lex állapot[4]. A 2026. január 1-je előtti időszakot tekinthetjük jogilag vitatottnak, kérdésesnek. Ha a vad konkrét materiális kárt okozott, az eljárást a fegyverekről és lőszerekről szóló 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendelet 36. §-a szabályozta. A folyamat során az önkormányzat (jegyző) kérelmére a rendőrkapitányság egy rendkívül merev, személyre és statikus GPS koordinátákra szabott engedélyt adott ki a fegyverhasználatra. A vadgyérítést végző szakembereknek minden egyes tervezett gyérítő vadászat előtt be kellett jelentkeznie a rendőrségi diszpécsernél.

Még ennél is súlyosabb problémát jelentett a kárt még nem okozó, csupán riadalmat keltő vadak megjelenése, amely teljes ex lex helyzetet teremtett. Bár az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) ismer gyorsreagálású intézményeket (automatikus döntéshozatal[5], azonnali végrehajthatóság[6], ideiglenes biztosítási intézkedés), ezek alkalmazásához hiányzott a specifikus ágazati törvényi felhatalmazás. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Katvéd. tv.) által definiált veszélyhelyzetbe[7] a vadmegjelenés elméletben beilleszthető volt, de a törvény nem nevesített beavatkozó szervet erre a konkrét feladatra. Hasonlóképpen, bár az önkormányzati rendészetek és mezőőrök rendelkezhettek sörétes fegyverrel, annak belterületi használatát a jogszabályok nem tették lehetővé.[8]

3.4. A 2026-os normatív fordulat és a polgármesteri hatáskör megteremtése. A jogalkotó az agrárminiszter feladatkörét érintő törvények módosításáról szóló 2025. évi XCVII. törvénnyel radikális paradigmaváltást hajtott végre, beiktatva a Vtv.-be a 74/C. és 74/D. szakaszokat („IV/A. fejezet Kárt okozó vagy kockázatot jelentő vad eltávolítása"). Ez az új szabályozás deklarálta, hogy a közbiztonságot veszélyeztető vad befogása és elejtése a belterületen kifejezetten az érintett település polgármesterének kötelező feladata.

A hatásköri és eljárási rezsim alapjaiban tisztult le. A rendőrségi engedélyezési kényszer megszűnt; a beavatkozáshoz csupán előzetes tájékoztatás szükséges, ami drasztikusan lerövidíti a reakcióidőt. A vadászati hatóság adminisztratív szerepe (vadazonosító kiadása) teljesen megszűnt ezen a területen. A szakszerűség garantálása érdekében a törvény előírja, hogy az elejtést kizárólag legalább 10 éve folyamatosan érvényes vadászjeggyel rendelkező személy végezheti, kötelezővé teszi a hangtompító, valamint ajánlottá teszi a hőkamera/éjjellátó használatát[9]. Ugyanakkor a jogalkotó szigorú rendelkezést hozott a tetemek kötelező megsemmisítéséről (vagy vadászatra jogosult hozzájárulásával történő élve

[4] A szabályozásról lásd részletesebben: Czibrik Eszter – Cseh-Zelina Gergely: A belterületi vadmegjelenés problémáinak lehetséges kezelési megoldásai. *Jegyző és Közigazgatás*, 26 (2024) 2., 10–14. o.
[5] Ákr. 40. §
[6] Ákr. 84. §
[7] Katvéd. tv. 3. § 9. pontja
[8] Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény 21. § (2) bek. aa), ab) és b) pontjai.
[9] Vtv. 74/C. § (6) bek.

visszahelyezésről[10]), ami jelentős állategészségügyi garancia, de hatalmas finanszírozási teher az önkormányzatok számára (ATEV-ba szállítás, megsemmisítés költsége, hűtőkamrák biztosítása).

3.5. Felelősségi és kártérítési kötelezettség átrendeződése. A közigazgatási hatáskörök tisztázásával párhuzamosan a társadalmi feszültségek egyik fő forrása a belterületi vadkárok (gépjárműtörések, mezőgazdasági pusztítások) megtérítésének kérdése volt. Sokáig a károsultak a helyi vadásztársaságokat perelték a veszélyes üzemi felelősségre hivatkozva. A Kúria azonban a BH2022. 44. számú (Pfv.III.20.122/2021/7.) elvi jelentőségű határozatában egyértelmű iránymutatást adott, kimondva, hogy a település vadászterületnek nem minősülő belterületén az ott megtelepedett (urbanizálódott) vadászható állat által okozott kárért a vadászatra jogosult kártérítési felelősséggel nem tartozik.

A bírói érvelés logikája szerint, mivel a vadásztársaság a belterületen nem folytathat vadgazdálkodási tevékenységet, és nincs ráhatása az állományra, az objektív alapú kárfelelősség nem állapítható meg, kivéve, ha a károsult bizonyítani tudja a társaság felróható magatartását (pl. szakszerűtlen hajtóvadászat a falu határában). Ez a döntés dogmatikailag tiszta, ugyanakkor a károsultakat jogorvoslati vákuumba taszította, ami szintén katalizálta a 2026-os törvénymódosítást. Azzal, hogy a jogalkotó a polgármesterre telepítette az eltávolítási kötelezettséget, a felelősségi centrumot is áthelyezte. A jövő bírói gyakorlatának egyik legrelevánsabb kérdése lesz, hogy megállapítható-e az önkormányzat mulasztásos közigazgatási kárfelelőssége abban az esetben, ha a polgármester bizonyíthatóan tudott a magas kockázatú vad jelenlétéről, de elmulasztotta a Vtv. IV/A. fejezete szerinti kötelező eltávolítást.

4. Technológiai integráció, AI a vadkezelésben

A polgármesterekre háruló új feladatkör és a társadalmi elvárások hatékony kiszolgálása nagyban támogatható a megfelelő helyszínekre telepített, modern vizuális megfigyelőrendszerek (CCTV) és az adatvezérelt technológiák integrálása nélkül. A TINLAB kutatás kiemelt megállapítása, hogy a városokban eredetileg bűnmegelőzési célból telepített térfigyelő kamerák kiváló alapot biztosítanak a vadon élő állatok valós idejű lokalizálására, különösen, ha azokat mesterséges intelligenciával (a továbbiakban: AI) és gépi látással (computer vision) kombinálják.

Az AI algoritmusok képesek valós időben megkülönböztetni a vadállatokat az emberektől és a gépjárművektől. Ennek eredményeként a rendszer automatikus korai riasztást küldhet a polgármesteri ügyeletnek vagy a rendőrségnek, amint egy nagyvad belép az előre meghatározott védett zónába (geofencing). Nemzetközi jó gyakorlatok is alátámasztják a technológia hatékonyságát, például Lengyelországban (Krakkó) AI-vezérelt okos csapdákat (smart traps) alkalmaznak, amelyek szenzorai csak a vaddisznó belépésekor záródnak, elkerülve a kóbor kutyák befogását, míg Barcelonában a technológiával megtámogatott integrált rendészet két év alatt 70%-kal (1321-ről 417-re) csökkentette az incidensek számát.

[10] Vtv. 74/D. § (1)-(2) bek.

A kamerarendszerek kiterjesztett használata ugyanakkor szigorú adatvédelmi és etikai korlátokba ütközik. Az EU Általános Adatvédelmi Rendelete (a továbbiakban: GDPR) és a hazai NAIH gyakorlata megköveteli a jogszerűséget, a célhoz kötöttséget és az adattakarékosságot. A vadmegfigyelés jogalapja jellemzően a közérdekű feladat végrehajtása (GDPR 6. cikk (1) bek. e) pont), azonban a rendszereket a „privacy by design" (beépített adatvédelem) elve mentén kell kialakítani. Ez magában foglalja a kamerák megfelelő pozicionálását a magánterületek elkerülése érdekében, a rögzített emberi arcok és rendszámok automatikus kitakarását (blurring/masking), valamint az éjszakai időzített működést, amint azt a sikeres írországi (Ballyhaunis) modell is bemutatta. Továbbá az EU mesterséges intelligenciáról szóló rendelete (a továbbiakban: AI Act) 2026-tól szigorú megfelelési követelményeket támaszt a hatósági döntéstámogató rendszerekkel szemben, különösen az automatizált döntések esetében.

4.1. Integrált Közigazgatási Kezelési Modell a belterületi vadmegjelenésekre. A fent vázolt jogi, igazgatási és technológiai peremfeltételekre építve a tanulmány egy komplex, integrált közigazgatási kezelési modellt dolgozott ki. A modell a társadalmi innováció azon elméletén nyugszik, miszerint a hálózatosított közigazgatás képes az előzetes prevenciót, a valós idejű beavatkozást és a transzparens kommunikációt egységes ciklusba szervezni.

4.1.1. Előzetes Kockázatértékelés (Dinamikus Kockázati Mátrix). A beavatkozás arányosságának biztosítása érdekében az incidenseket egy dinamikus kockázati mátrix (Risk Heat Map) mentén kell besorolni, amely elválasztja a Katvéd. tv., a Tvt. és a Vtv. által kezelt szintetizált fenyegetéseket. Az 1. számú táblázat elemzése strukturáltan mutatja be a kockázati kategóriákat és az azokhoz rendelt protokollokat.

Kockázati Kategória	Definíció és Indikátorok	Hatáskör és Elsődleges Beavatkozási Protokoll
Alacsony kockázat	A vad puszta vizuális észlelése belterületen. Távolságtartó, természetes viselkedés. Kizárólag esztétikai vagy enyhe pszichológiai konfliktus. Károkozás nem történik.	Önkormányzat és Lakosság. A bejelentési rendszeren (applikáció, diszpécser) rögzítik az észlelést. Passzív megfigyelés (CCTV), lakossági edukáció és figyelemfelhívás (pl. közösségi média).

Közepes kockázat	Ismétlődő célzott élelemkeresés (pl. hulladékgyűjtők borogatása). Kisebb vagyoni károk, kertek feltúrása, infrastrukturális rágáskárok (nyest, róka).	Polgármester, Közterület-felügyelet. Fizikai prevenciós eszközök telepítése (zárt kukák). Polgármesteri döntés alapján élvefogó csapdák (smart traps) kihelyezése az állatvédelmi normák betartásával. Áthelyezés erdőterületre.
Magas kockázat	Agresszív vagy az embertől nem félő (habituálódott) viselkedés. Jelentős és ismétlődő vagyoni kár, kritikus közlekedésbiztonsági fenyegetés. Lakossági területek (parkok, temetők) megszállása.	Polgármester, Szerződött Vadász, Rendőrség, Állategészségügy. Azonnali polgármesteri intézkedés a Vtv. IV/A. fejezete alapján. Rendőrség előzetes értesítése, területbiztosítás. A vad azonnali kilövése hangtompítós, hőkamerás fegyverrel. Kötelező tetemmegsemmisítés (ASP teszt).
Rendkívüli (Extrém) kockázat	Közvetlen, más módon el nem hárítható életveszély emberre nézve. Akut közegészségügyi veszély (pl. veszettség klinikai gyanúja). Fokozottan védett nagyragadozó (medve) belterületi interakciója.	NPI (Természetvédelmi Őrszolgálat), Rendőrség, Polgármester. Katasztrófavédelmi logika szerinti azonnali reagálás. Védett faj esetén kizárólagos NPI hatáskör: vegyszeres kábítás vagy (végszükségben) kilövés. Terület teljes lezárása drónos támogatással.

1. sz. táblázat – saját szerkesztés

4.1.2. Hatásköri és Szereplői Mátrix. A fenti kockázati szintek kezeléséhez az integrált modell definiálja a bevont hálózat tagjainak pontos szerepét. Ezt a Hatásköri és Felelősségi Mátrix (RACI Mátrix alapú leosztás) szemlélteti, amely kiküszöböli a

korábbi ex lex állapotokból eredő felelősségi vákuumot.

Szereplő	Kiemelt Feladatok és Felelősségi Kör az Integrált Modellben
Polgármester	2026-tól a vadászható fajok eltávolításának kizárólagos, kötelező felelőse. Szerződteti a vadászt, elrendeli az akciót, finanszírozza a logisztikát és a tetemmegsemmisítést. Irányítja a lakossági kommunikációt.
Jegyző	A helyi közigazgatás szakmai vezetése. Koordinálja a lakossági panaszok jogi kezelését, biztosítja az önkormányzati intézkedések jogszerű adminisztrációját és az éves statisztikai adatszolgáltatást.
Rendőrség	Engedélyező hatóságból tájékoztatott, támogató szervvé válik. A gyakorlatban az előírt feltételek (min. 10 éves vadászjegy) ellenőrzését végzik. Szükség esetén (magas/rendkívüli kockázat) területbiztosítást hajt végre.
Közterület-felügyelet / Mezőőrség	Helyszíni felderítést, megfigyelést és területbiztosítást végezhet. Bár lőfegyverrel rendelkezhetnek, annak belterületi használata korlátozott, elsősorban prevenciós és riasztási feladataik vannak.
Vadászatra jogosult / Szerződött vadász	A vadásztársaságot kártérítési felelősség nem terheli. A fizikai beavatkozást a polgármesterrel szerződött, legalább 10 éve érvényes vadászjeggyel rendelkező személy végzi speciális eszközökkel.
Nemzeti Park Igazgatóság (NPI)	Kizárólagos hatáskör a védett fajok belterületi megjelenése esetén. A Természetvédelmi Őrszolgálat végzi az altatást, a csapdázást, az azonosítást és az áttelepítést.
Állategészségügyi hatóság (NÉBIH)	Magas kockázat esetén a közegészségügyi (pl. ASP, veszettség, ...stb.) mintavételi protokollok, valamint a kötelező tetemártalmatlanítási / megsemmisítési szabályok felügyelete és

	betartatása.
Lakosság	Információszolgáltatás a bejelentési rendszer felé. A prevenciós előírások (zárt kukák, etetési tilalom) betartása. Panaszkezelési visszacsatolás.

2. sz. táblázat – saját szerkesztés

4.1.3. A Bejelentési Rendszer és Beavatkozási Protokoll

A modell egy integrált bejelentési rendszerre épül, amely a lakossági bejelentéseket (applikáció, 112) és a mesterséges intelligencia/gépi látás, gépi tanulás (CCTV) által generált automatikus riasztásokat egy központi ügyeleti diszpécserszolgálathoz továbbítja. Ez Miskolc esetében pl. A Miskolci Önkormányzati Rendészet diszpécser központja. A beavatkozási folyamat a következő lépcsőket követi:

1. Detekció és validáció: Az algoritmus vagy a diszpécser azonosítja a fajt és a lokációt.
2. Kockázati besorolás: A döntési fa alapján az előzetesen szakmailag kifejezetten felkészített diszpécser(ek) egyike megerősíti, megállapítja a MI általi beazonosítást, hogy védett vagy vadászható fajról van-e szó, és besorolja az incidenst a kockázati mátrix megfelelő szintjére.
3. Mozgósítás: vadászható vad esetén azonnal értesítik a polgármesterrel szerződött, 10 éves tapasztalattal rendelkező gyérítési koordinátort, aki a szerződött hivatásos vadászkat, tájékoztatva a lehető leghamarabb a területre irányítja egyiküket.
4. Helyszíni beavatkozás: A területen szükséges biztosítási intézkedések megtétele után megtörténik az élvefogó csapda aktiválása vagy a szakszerű kilövés.
5. Utókövetés: A tetem elszállítása az állati fehérjefeldolgozó üzembe (ATEV) vagy előzetesen kijelölt egyéb helyszínre (pl. Néhib) történik a gyérítő által, miután dokumentálta a kilövést, ártalmatlanítást, emellett elvégzi a kötelező állategészségügyi mintavételezést, valamint az eset regisztrálását a polgármesteri nyilvántartásba.

4.1.4. Lakossági Kommunikáció, Prevenció és Utólagos Visszacsatolás (A Megelőzési Ciklus). A technológiai és fizikai beavatkozások önmagukban nem képesek hosszú távon megoldani az urbanizált vadvilág problémáját, mert ehhez elengedhetetlen a lakossági edukáció és a preventív kommunikáció. A kríziskommunikációs protokoll megköveteli a transzparenciát, a lakosságot tájékoztatni kell a térfigyelő kamerák használatának céljáról (adatvédelmi aggályok eloszlatása), valamint valós idejű figyelmeztetéseket kell kiadni a magas kockázatú állatok mozgásáról.

A prevenciós pillér a települési hulladékgazdálkodás átszervezésére (zárt kukák, az illegális zöldhulladék-lerakók felszámolása) és az etetés szigorú szankcionálására épít, megszüntetve a vadakat a városba vonzó elsődleges táplálékforrásokat. Az utólagos visszacsatolás szakaszában az önkormányzatok a regisztrált adatok elemzésével finomhangolják a beavatkozási protokollokat (PDCA ciklus: Plan-Do-

Check-Act), mérve a meghozott intézkedések hatékonyságát, ahogyan az a barcelonai modell (70%-os csökkenés) esetében is történt.

5. Összegző következtetések

A vadon élő állatok települési környezetben történő megjelenése a 21. századi közigazgatás és társadalmi innováció egyik legkomplexebb problémakörévé alakult ki. Az elemzés rávilágított arra, hogy a magyar jogrendszer sokáig adós maradt a probléma adekvát rendezésével, megnehezítve az önkormányzatok dolgát egy folyamatosan növekvő ökológiai és közbiztonsági nyomással szemben. A 2026. január 1-jén hatályba lépő agrártárgyú törvénymódosítások érdemi lépést tettek a korábbi bürokratikus, többszereplős és ex lex állapotok felszámolása felé azáltal, hogy kógens módon a polgármesterekre telepítették a kárt okozó vadászható fajok eltávolításának feladatát, miközben a Kúria egyértelműsítette a vadásztársaságok kárfelelősségének hiányát a belterületen.

Ugyanakkor a normatív felhatalmazás önmagában nem elegendő a sikeres válságkezeléshez. A koncepciótanulmányban kidolgozott integrált közigazgatási és kockázatkezelési modell bizonyítja, hogy a probléma fenntartható megoldása megköveteli a hálózatosított kormányzást: a rendőrség, a természetvédelmi (NPI) és állategészségügyi hatóságok, a vadászok és a civil lakosság szoros, protokollal vezérelt együttműködését. Továbbá a jövő hatósági gyakorlata elképzelhetetlen a mesterséges intelligenciával támogatott kamerarendszerek (AI+CCTV) bevonása nélkül, amelynek során a technológiai hatékonyságot a legszigorúbb adatvédelmi (GDPR) és etikai garanciákkal kell kiegyensúlyozni. A közigazgatás előtt álló legnagyobb kihívás ezen új feladatok logisztikai és pénzügyi terheinek áthidalása, valamint a reaktív kríziskezelésről a proaktív, adatalapú megelőzésre történő áttérés lesz.

Irodalomjegyzék

- Czékmann Zsolt – Cseh-Zelina Gergely – Czibrik Eszter – Ritó Evelin – Szabó Balázs: Medve a kertek alatt, avagy a vadállatok belterületi megjelenésének vizsgálata a társadalmi konfliktusok szempontjából. KözigazgatásTudomány, 5 (2025) 1., 18–29. o. https://doi.org/10.54200/kt.v5i1.91.
- Czibrik Eszter – Cseh-Zelina Gergely: A belterületi vadmegjelenés problémáinak lehetséges kezelési megoldásai. Jegyző és Közigazgatás, 26 (2024) 2., 10–14. o.
- Cseh-Zelina Gergely – Czibrik Eszter: Management of the complex problems caused by urbanizing wild animals by authorities and local governments. Multidiszciplináris Tudományok: A Miskolci Egyetem Közleménye, 13 (2023) 3., 47–56. o. https://doi.org/10.35925/j.multi.2023.3.5.
- Cseh-Zelina Gergely – Czibrik Eszter: Önkormányzati közszolgáltatások elméleti és gyakorlati aspektusai. KözigazgatásTudomány, 3 (2023) 1., 203–214. o. https://doi.org/10.54200/kt.v3i1.58.

- Nagy Eszter – Zám Izabella: Vadfajok lakott-területi előfordulása Sopronban. in: Erdészeti Tudományos Konferencia Kiadványa 2024 (szerk.: Czimber Kornél – Vágvölgyi Andrea – Kovács, Gábor), Sopron, Soproni Egyetemi Kiadó, 2025, 265–271. o.
- Nyhus, J. Philip: Human–Wildlife Conflict and Coexistence, Annual Review of Environment and Resources, 41 (2016), 143–171. https://doi.org/10.1146/annurev-environ-110615-085634.
- Prónay Kristóf – Nagy Eszter – Tari Tamás: Lakott-területi vadmegjelenésekből adódó konfliktusok jellemzői Budapest IV. kerületében. in: Erdészeti Tudományos Konferencia (szerk.: Czimber, Kornél), Sopron, Soproni Egyetem Kiadó, 2022, 311–316. o.
- Szabó Balázs: The brown bear is not a toy the examination and management of social conflict caused by the appearance of wild animals in rural areas. Curentul Juridic, 102 (2025) 3., 52–60. o. https://doi.org/10.62838/cjjc-2024-0053.
- Szabó, Balázs: Sick fox in the city, or public health problems related to the appearance of wild animals in urban areas in Hungary – from an administrative perspective. in: Jogi kihívások és válaszok a XXI. században 4. (szerk.: Varga Zoltán), Miskolc, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2025, 335-341. o.